

Flight Lieutenant

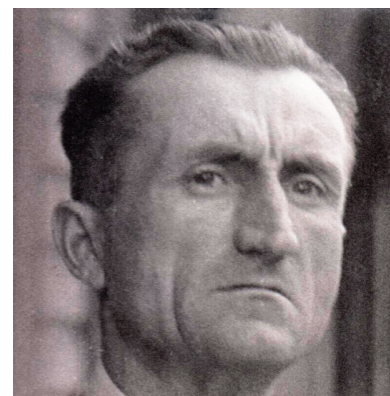
Václav Martínek – oběť únorového převratu

JIRÍ PLACHÝ

Komunisté často uváděli, že během únorového převratu v roce 1948 nebyly oběti na životech a že převzetí moci proběhlo „ústavní cestou“. Je pravda, že jediný výstřel, který během osudného střetnutí mezi demokratickými silami a nastupující totalitou padl, vyšel z hlavně automatu příslušníka SNB Františka Mana nešťastnou náhodou během policejního zákroku proti demonstraci pražských vysokoškoláků 25. února. Zasáhl studenta ČVUT Josefa Řehounka, který pak strávil dva měsíce v nemocnici.¹ Tím však výčet obětí února 1948 zdaleka nekončí.

Pro některé lidi byl šok z příchodu nové totality natolik silný, že si sáhli na život. Nejznámější je zřejmě případ Prokopa Drtiny, národně socialistického politika a bývalého ministra spravedlnosti, jenž patřil mezi dvanáct členů vlády, kteří 20. února 1948 podali demisi a spustili tak lavinu událostí. Drtina měl štěstí a pád z okna přežil.² Dne 29. února 1948 byla na hrázi rybníka mezi Litvínovicemi a Šindlovými Dvory³ ve vzdálenosti asi 150 metrů od silnice z Českých Budějovic nalezena mrtvola neznámého muže v civilním obleku. Přivolaní příslušníci Oblastní kriminální úřadovny v Českých Budějovicích celkem jednoznačně stanovili, že se jedná o sebevraždu. Mrtvý také poměrně rychle získal jméno – byl jím čtyřiačtyřicetiletý Václav Martínek, podplukovník letectva československé armády, zařazený u velitelství letectva 2. vojenské oblasti v Českých Budějovicích, resp. u velitel-

ství II. leteckého sboru. Pouhý den předtím byl doslova vyhozen ze své kanceláře a postaven mimo službu. Současně mu bylo oznámeno, že je na něj podáno trestní oznámení za „protistátní“ výroky, kterých se dopustil 17. října 1947 v důstojnické jídelně. Tehdy měl mimo jiné prohlásit: *My [„západní“ vojáci], kdybychom chtěli mluvit na veřejnosti, tak by z toho byla revoluce, poněvadž by se lidé dozvěděli pravdu. [...] Lid si u nás nevládne sám. [...] Volební právo v 18-ti letech je blbost, poněvadž člověk není v tu dobu vyhraněný. [...] Dnes jsou u moci lidé, kteří mají velkou hubu a okrádají stát.*⁴ Předposlední výrok se týkal zákonné úpravy, která byla přijata před volbami v roce 1946 a snižovala hranici aktivního volebního práva (a zletilost) z 21 na 18 let. Šlo o opatření, které nahrávalo komunistům, protože se předpokládalo, že mají větší podporu mezi radikálně naladěnou mládeží. Na adresu státního tajemníka na mi-

Václav Martínek

Foto: archiv autora

nisterstvu zahraničních věcí (MZV) JUDr. Vladimíra Clementise dne 17. října 1947 Martínek prohlásil: *Kdybyste věděl, co to bylo zač (míněn právě Clementis – pozn. autora), tak byste mluvil jinak.*⁵ Při jiné příležitosti pak řekl: *V mezidobí, než vstoupilo Rusko do války s Německem, byla v Anglii*

1 Srov. např. ROKOSOVÁ, Šárka: Zásah jednotek SNB proti studentům 25. 2. 1948. *Securitas Imperii*, 2005, č. 12, s. 41–52.

2 K osobě Prokopa Drtiny nejpodrobněji KOUTEK, Ondřej: *Prokop Drtina. Osud československého demokrata*. ÚSTR – Vyšehrad, Praha 2011.

3 Šindlový Dvory jsou dnes součástí obce Litvínovice.

4 VÚA – VHA Praha, Sběrka kvalifikačních listin (dále jen SKL), Václav Martínek, nar. 1903. Složka obsahuje podrobnou dokumentaci vyšetřování Martínkovy smrti.

5 Tamtéž.

skupina lidí, kteří stáli mimo armádu a rozvraceli ji. Byl mezi nimi i [...] Clementis Vlado. Počínání těchto lidí odsoudil sám pan prezident.⁶

Václav Martínek se narodil 12. září 1903 v obci Domanín (dnes součást Třeboně) v rodině železničního zaměstnance Jakuba Martíňka a jeho ženy Marie, rozené Vladykové. Ve svém rodišti vychodil obecnou školu a v roce 1915 začal studovat na českém gymnáziu v Třeboni, které roku 1923 úspěšně ukončil. Po maturitě se stal frekventantem Vojenské akademie v Hranicích na Moravě, z níž byl v polovině srpna roku 1925 slavnostně vyřazen v hodnosti poručíka.

Dalších téměř 17 let byl důstojníkem dělostřelectva. V následujícím roce (1926) absolvoval ještě aplikační kurz v Olomouci (povinný rok trvající praktický kurz pro absolventy vojenské akademie). Jeho prvním působištěm byl Dělostřelecký pluk 102, sloužil u 1. baterie v Rokycanech. Následně jej převedli k Dělostřeleckému pluku 126 do Kroměříže. Tam se 1. října 1929 dočkal povýšení na nadporučíka. Posledního zářijového dne roku 1930 byl přemístěn k Dělostřeleckému pluku 54 v Bratislavě a ustanoven do funkce velitele spojovací čety. U pluku prošel ještě službou u 2. baterie (od 30. září 1931) a 30. září 1932 byl přemístěn k Dělostřeleckému pluku 53 v Josefově. Zde znovu převzal velení nad spojovací četou, resp. baterií. K 1. dubnu 1935 jej povýšili na kapitána dělostřelectva a o tři měsíce později se stal zatímním velitelem spojovací baterie Dělostřeleckého pluku 4 v Josefově. V dramatickém roce 1938 postoupil do hodnostní kategorie vyšších důstojníků – 26. března byl povýšen na štábního kapitána. O necelý měsíc později, 21. dubna, byl ustanoven řádným velitelem spojovací baterie a v polovině května pak velitelem 8. baterie pluku

■ **Vladimír Clementis**, slovenský komunistický intelektuál a od roku 1935 poslanec pražského parlamentu, sice v letech 1939–1940 porušil stranickou kázeň a kromě veřejné kritiky sovětsko-německého paktu a Sověty vedené „zimní války“ proti Finsku narukoval do čs. zahraniční armády ve Francii, po evakuaci do Velké Británie však v červenci 1940 patřil mezi nejnámější účastníky tzv. vzpoury v Cholmondeley^a, během níž prořídle řady našich exilových jednotek opustilo 539 vojáků, kteří odmítli dále pokračovat v boji v „imperialistické“ válce.^b Po vstupu Sovětského svazu do války projevila část těchto mužů – především ti, kteří zastávali komunistické názory (komunisté, často bývalí příslušníci mezinárodních brigád španělské republikánské armády, tvořili jádro vzbouřenců, okolo nich se však soustředily mj. různé deklasované živly) – snahu vrátit se zpět do řad čs. armády. Na Vánoce roku 1941 vydal prezident Edvard Beneš abolicí pro ty, kteří do tří měsíců opět nastoupí službu. Clementis, který byl až do začátku února 1941 internován v zajateckém táboře v Knapdale, se sice formálně přihlásil, avšak ze zdravotních důvodů byl superarbitrován. Během války byl členem Státní rady a působil v BBC. Po návratu do vlasti se stal státním tajemníkem na MZV a v březnu 1948, po smrti Jana Masaryka, se stal ministrem zahraničních věcí. Dne 21. ledna 1951 byl zatčen, v procesu s Rudolfem Slánským odsouzen k trestu smrti a 3. prosince 1952 v Praze na Pankráci popraven.

a Viz PLACHÝ, Jiří: Vzbouřenci z Cholmondeley, I. část. *Historie a vojenství*, 2016, roč. 65, č. 3, s. 19–38.

b Britové je na čs. žádost následně internovali. V říjnu 1940 byla většina z nich (něco přes 470) odvedena do pomocných pracovních a ženijních jednotek britské armády (Auxiliary Military Pioneer Corps). Zbytek, včetně V. Clementise, zůstával i nadále v internaci ve Skotsku. Srov. např. NĚMEČEK, Jan: Vladimír Clementis a československý zahraniční odboj. In: HOLÁSEK, Peter – BAŇACKÁ, Mira (eds.): *Vladimír Clementis 1902–1952. Zborník príspevkov z konferencie 28. 5. 2002 v Bratislave*. Ministerstvo zahraničných vecí Slovenskej republiky, Bratislava 2003, s. 46–53.

taktéž v Josefově. V tomto zařazení pak prodělal i zářijovou mobilizaci. Svými nadřizenými byl hodnocen jako *energický, ochotný, však méně důkladný a iniciativní. Spoléhá na podřízené. Hodí se jako velitel baterie.*⁷

Po okupaci zbytku českých zemí byl již k 1. dubnu 1939 odeslán na nucenou dovolenou a v Jaroměři, kde v té době žil, se zapojil do rodícího se odboje.⁸ Do civilního zaměstnání nastoupil teprve počátkem prosince – stal se okresním osvětovým referentem u školského výboru v Náchodě. Tam však setrval jen několik dní a již 16. prosince 1939 u Starých Hamrů v Moravskoslezských Beskydech ilegálně překročil protektorátní hranice.

Putoval přes celé Slovensko, aby u Užhorodu překročil nové maďarské hranice. Delší a méně pohodlná cesta se nakonec vyplatila: již 21. prosince

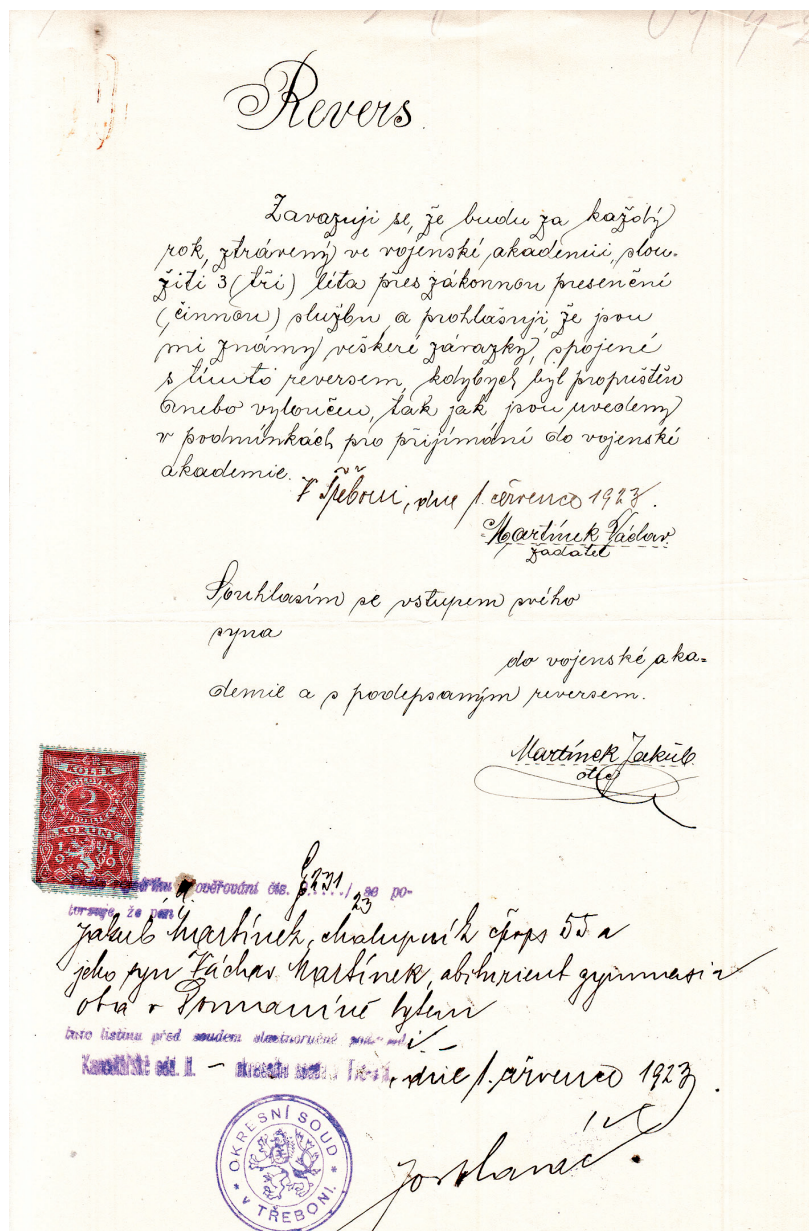
se hlásil na francouzském konzulátu v Budapešti.⁹ Podle svých slov však z neznámého důvodu neuspěl, a tak musel do Jugoslávie pokračovat po vlastní ose. Opět mu štěstí přálo a posledního dne roku 1939 se dostal do Bělehradu. Tam čekal několik dní na sestavení nového transportu a zotavoval se z namáhavé cesty. Dál pokračoval již společně s dalšími čs. dobrovolníky přes Řecko, Turecko a Sýrii do libanonského Bejrútu, kde nastoupil na loď směřující do Marseille. U Náhradního tělesa československé zahraniční armády v Agde byl prezentován 26. ledna 1940, tedy několik dní poté, co tam byla utvořena 1. čs. divize. Následně byl vtělen k pomocné dělostřelecké baterii a 13. března ustanoven velitelem pomocné baterie Dělostřeleckého pluku 1. Zároveň velel

6 Tamtéž.

7 Tamtéž.

8 Šlo zřejmě o místní složku vojenské odbojové organizace Obrana národa.

9 Uprchlíci se většinou snažili slovenské území překonat co nejrychleji z obavy před vydáním do protektorátu v případě zadržení.

spojovací škole. Do ústupových bojů v červnu 1940 podobně jako ostatní čs. dělostřelci nezasáhl. Uprostřed chaosu francouzské porážky se rozhodl pokračovat v boji¹⁰ a přihlásil se k evakuaci do Velké Británie, kam dorazil 7. července 1940.

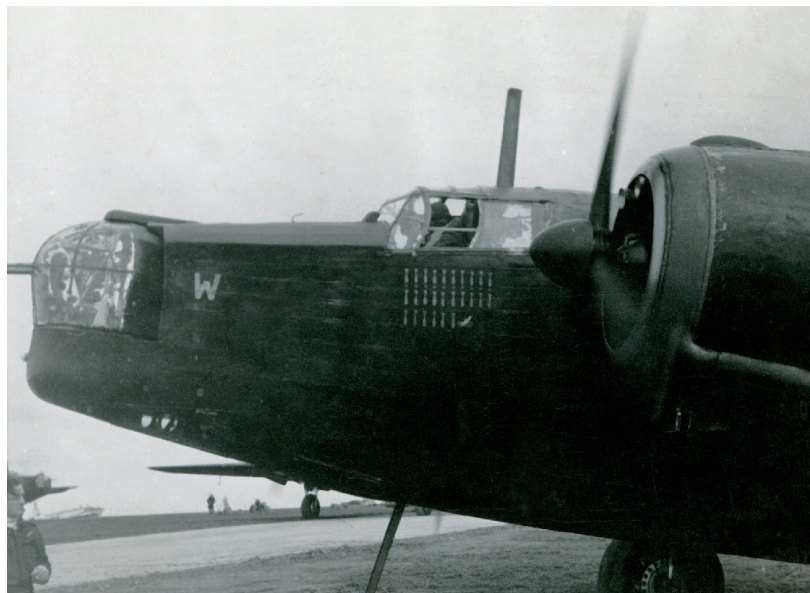
Po reorganizaci, kterou čs. jednotky prošly vzhledem ke své značné početní redukci v polovině srpna v táborech v Cholmondeley, byl přemístěn k Náhradnímu tělesu (NT) a 27. září 1940 ustanoven subalterním důstojníkem náhradní dělostřelecké baterie NT. V praxi to znamenalo, že velel četě nezařazených důstojníků.¹¹ Později zastával místo zástupce velitele náhradní baterie a zástupce velitele náhradní roty 1. čs. smíšené brigády, resp. Čs. samostatné brigády. Počátkem února 1942 odešel od pozemních jednotek k letectvu.¹² Od 7. do 27. února prodělal kurz letištní obrany (Station Defence Course), po jehož absolvování a krátkém pobytu v Československém depotu (od 5. března) byl dne 10. dubna 1942 přidělen jako velitel letištní obrany (Defence Office) k 311. čs. bombardovací peruti RAF. Od 14. do 28. dubna 1942 ještě absolvoval „zkoušenou“ na základně RAF ve Feltwell.

V té době však byl stále důstojníkem pozemní armády „ve velitelské záloze“. Teprve 10. června 1942 byl formálně přijat do dobrovolnické zálohy RAF (Volunteer Reserve - VR)

Revers Václava Martínka, uchazeče o studium na Vojenské akademii v Hranicích, z léta 1927

Foto: VÚA - VHA Praha, SKL

- 10 Výchov dělostřeleckého pluku nebyl v té době ještě ukončen, takže na frontu neodjel. Dne 17. června 1940 vydalo velení 1. čs. divize rozkaz, že boj proti nacistům pádem Francie nekončí. Pokračovat v něm však měli již jen dobrovolníci. K tomu nejpodrobněji SVOBODA, Gustav: 1. československá divize ve Francii 1939–1940. Prezentační a informační centrum Ministerstva obrany ČR, Praha 2010.
- 11 Po evakuaci na britské ostrovy byl jedním z největších problémů čs. pozemních jednotek přebytek důstojníků, kteří nemohli být zařazováni na systemizovaná místa odpovídající jejich hodnostem. Nezařazení důstojníci byli nuceni sloužit ve zvláštních jednotkách jako obyčejní vojáci. Tuto potíž se podařilo částečně vyřešit až v průběhu války superarbitracemi starších a odchodem mladších důstojníků k letectvu, do výsadkových kurzů, do spojeneckých armád (především do francouzské) a od roku 1943 také k čs. jednotkám v SSSR. Srov. ČEJKA, Eduard: Československý odboj na Západě 1939–1945. Mladá fronta, Praha 1997.
- 12 VÚA - VHA Praha, f. Inspektorát československého letectva, letecké karty, Václav Martinek, nar. 1903.

311. perut létala v době svého vzniku na bombardérech typu Wellington

Foto: VÚA - VHA Praha

v britské hodnosti Pilot Officer.¹³ U 311. peruti sloužil až do konce června 1943 a dočkal se zde povýšení do hodnosti majora dělostřelectva (28. října 1942), resp. Flying Officer (10. prosince 1942). K 1. červenci 1943 byl povolán k Inspektorátu československého letectva (IČL) do Londýna, který byl formální součástí britského Ministerstva letectví (Air Ministry). Zde byl ustanoven do funkce pobočníka a od 1. srpna téhož roku mu byla propůjčena hodnost Acting Squadron Leader.¹⁴ Posledního dne roku 1943 byl přeložen do stavovské skupiny důstojníků letectva.

Den po invazi do Normandie, 7. června 1944, byl povýšen do hodnosti Flight Lieutenant a 27. června ustanoven na místo organizačního

důstojníka (Officer for Organisation). V té době prodělal také několik krátkých „zkušných“ u různých jednotek RAF (v květnu 1944 u RAF Regiment Depot v Grantham u hrabství Lincolnshire a v říjnu 1944 u No. 25 a No. 72 Maintenance Unit, tedy u servisních jednotek). Těsně před koncem války, 7. března 1945, se dočkal povýšení na podplukovníka letectva. Během služby u Inspektorátu čs. letectva jej také zastihla kapitulace Německa. Od 20. srpna 1945 byl přidělen k velitelství letectva hlavního štábu MNO v Praze jako referent pro hlášenou službu. Čtyři dny předtím se vrátil do osvobozené vlasti. Na velitelství letectva v Praze zůstal až do konce března 1947, kdy byl přemístěn k velitelství letectva 2. vojenské oblasti

v Českých Budějovicích a ustanoven přednostou 2. oddělení štábu II. leteckého sboru.¹⁵

Za jeho působení v zahraničním odboji mu byla udělena Čs. vojenská pamětní medaile se štítky F - VB (1944), Čs. medaile Za chrabrost a Čs. medaile Za zásluhy I. stupně (obě v roce 1946). Jeho bratra Jana věznili nacisté během války v brněnských Kounicových kolejích a později v rámci akce „E“ (uvěznění blízkých příbuzných čs. zahraničních vojáků) v internačním táboře ve Svatobořicích.

Podplukovník Martínek byl bezpochyby velmi výraznou osobností, s vysokými morálními zásadami, jimiž se celý život řídil. V dotazníku, který po skončení války museli vyplnit všichni vojáci z povolání, např. uvedl: *Domáhání se jakýchkoli výhod je pod moji důstojnost, zvláště pak výhod majetkových. [...] Za hranice jsem odešel dobrovolně, aniž bych býval byl k tomu někým vyzván, z vlastního popudu v důsledku závěrů, k nimž jsem úvahami přišel. Touhou mojí bylo zúčastnit se boje proti Německu aktivně se zbraní v ruce s kýmkoliv a kdekoliv.*¹⁶ Ne každý však takovou otevřenost dokázal ocenit. Navíc při Martínkově značně samostatné povaze. Té si ostatně všimli i někteří jeho bývalí kolegové ze zahraniční armády, kteří se stali jeho nadřízenými. V posledním řádném hodnocení, jež na něj v září 1947 vypracoval náčelník štábu II. leteckého sboru plk. Josef Šejbl¹⁷, který s ním sloužil během války u 311. čs. perutě RAF i na Inspektorátu čs. letectva, se uvádí: *Sebevědomý, odpovědnosti se nevyhýbá. Ve službě korektní, velmi uhlazeného společenského vystupování, vyhraněný charakter, nezištný kamarád, velmi přímý v jednání – co*

13 Čs. důstojníci byli při vstupu do RAF přijímáni v nejnižších důstojnických hodnostech. Po celou dobu služby ve VR RAF pak měli dvě (většinou rozdílné) hodnosti – britskou a československou.

14 Jednalo se o propůjčenou hodnost vázanou na funkční zařazení.

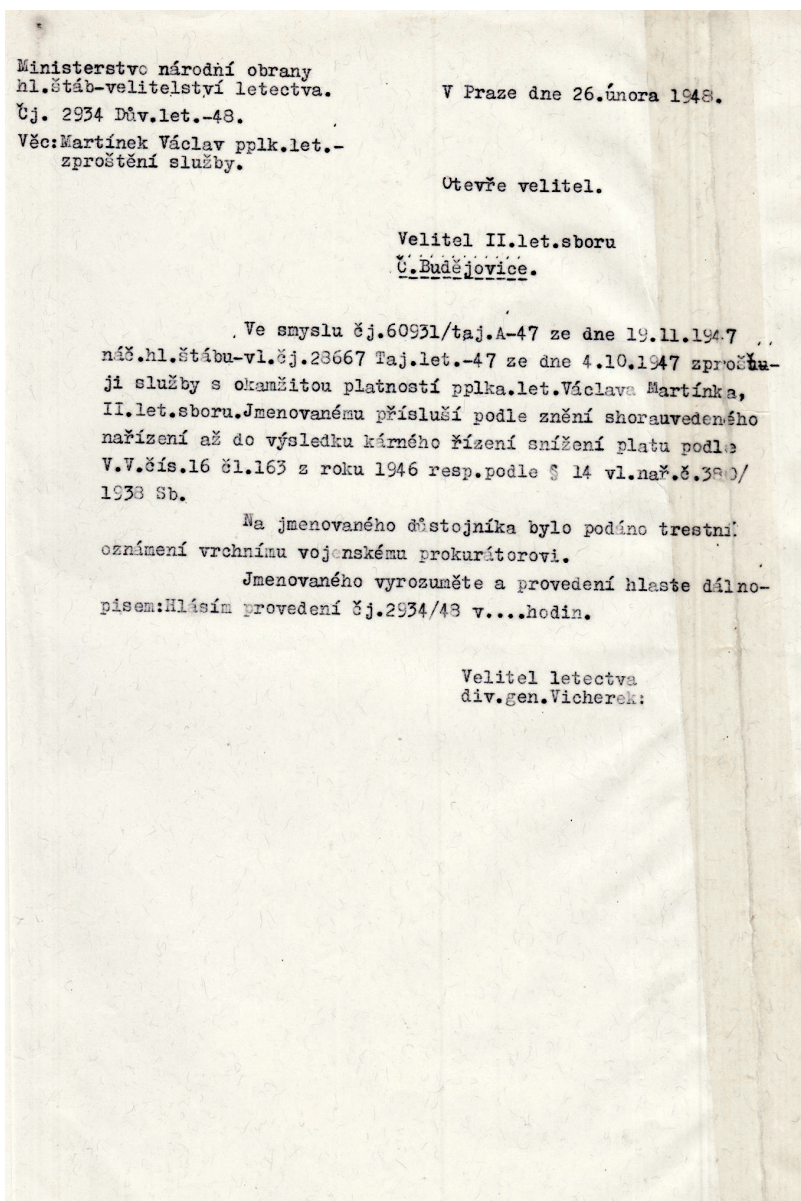
15 Šlo o zpravodajské oddělení.

16 VÚA - VHA Praha, SKL, Václav Martínek, nar. 1903.

17 Josef Šejbl, nar. 13. března 1909 v Poběžovicích, zemřel 26. března 1982 v kanadském Torontu. Byl předválečným aktivním důstojníkem čs. vojenského letectva. V červenci 1939 odešel z obsazené vlasti do zahraničního odboje. Od srpna 1940 sloužil u 311. čs. bombardovací perutě RAF jako pilot, od ledna do dubna 1942 velel 1429. čs. operačně výcvikové letce (No 1429 Czechoslovak Operational Training

na srdci, to na jazyku. Vzhledem k této jeho vlastnosti někdy naráží. Poněkud vznětlivý debatér, mnohdy s utkvělou myšlenkou převychovávati až kazatel-sky lidí ve svém okolí ve vzorné bytosti. Poněkud staromládenecký a mnohdy zahořklý. Dobré paměti, trpí komplexem nadprůměrného idealismu, který mnohdy ovlivňuje logické uvažování. Velmi žiznivý po vzdělání, se zvláštní zálibou ve starých klasicích (studuje i v latinských originálech); citátů z jejich děl rád používá, mnohdy ne právě v příhodném prostředí.¹⁸ Velitel sboru, další veterán RAF, plk. Alexander Hess se s tímto hodnocením ztotožnil. Jak se mělo ukázat doslova několik dní poté, co vznikl výše citovaný dokument, šlo o téměř prorocká slova. V relativně svobodné éře třetí republiky však Martínka zřejmě dokázali jeho nadřízení, kteří ostatně sdíleli ne-li totožné, pak alespoň velmi podobné názory, před přímým postihem uchránit. O to víc jej ovšem nenáviděli ti, jimž adresoval svá výše citovaná slova, která vyřkl 17. října 1947 v důstojnické jídelně.

Ještě v den převratu, tedy 25. února 1948, podal přednosta Obranného zpravodajství (OBZ) na velitelství letectva pplk. gšt. Jan Reindl vrchnímu vojenskému prokurátorovi na pplk. Martínka trestní oznámení. Jako svědci Martínkových „protistátních“ výroků v něm byli uvedeni: pplk. gšt. Emil Dolan, npor. Oldřich Selichar, škpt. Jaroslav Šusták, npor. František Pouché, rtm. Václav Kolář a svob. Zdeněk Kašpar. Za zmínku stojí, že šlo téměř výhradně o „domácí“ vojáky. Pouze npor. Selichar byl za války příslušníkem RAF.¹⁹ Jednalo se však o bývalého španělského interbrigadis-

Příkaz z 26. února 1948, jímž byl pplk. let. Václav Martínek zproštěn služby, podepsaný velitelem letectva, divizním generálem Aloisem Vicherkem Foto: VÚA - VHA Praha, SKL

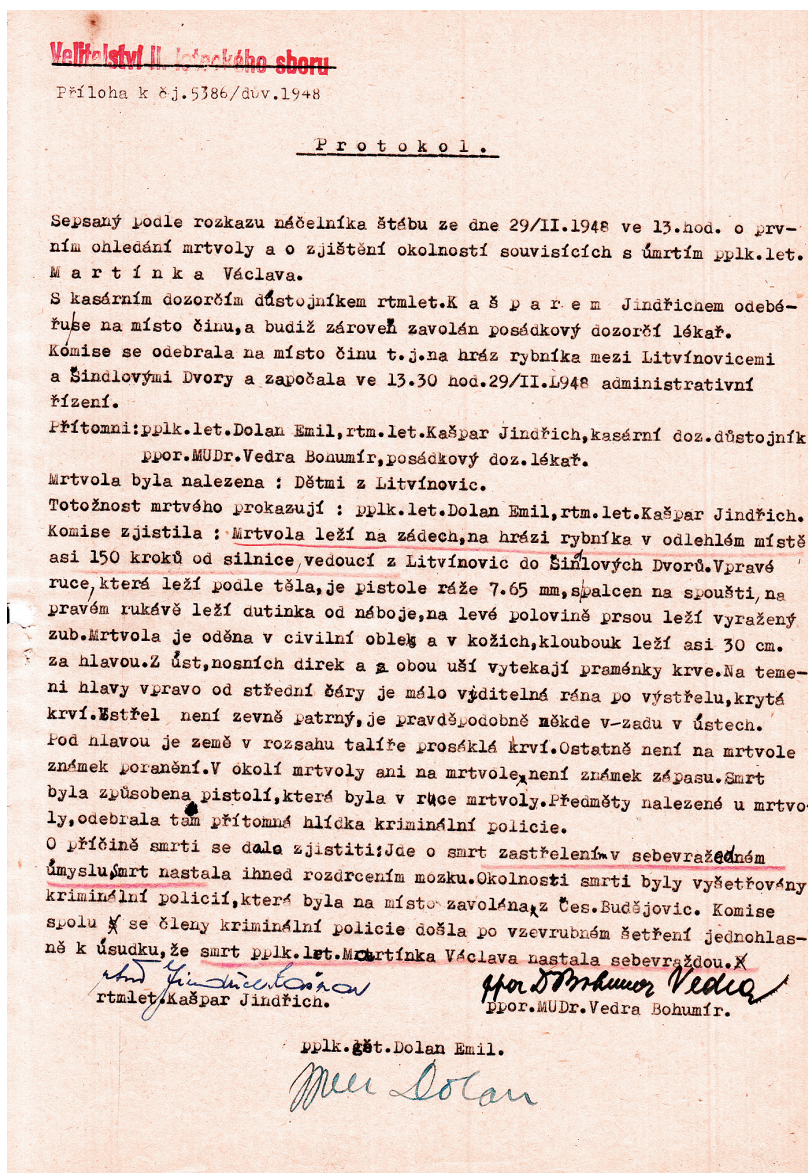
Flight - COTF), následně se vrátil k 311. peruti a převzal velení její „A“ letky. V září 1942 byl během operačního letu těžce raněn a po vyléčení přemístěn k Inspektorátu čs. letectva. Od 3. února do 1. září 1944 311. čs. peruti velel. Poslední měsíce války strávil znovu na IČL. Po válce absolvoval Vysokou školu válečnou (VŠV) a od 13. 7. 1946 do 30. 9. 1947 působil v Českých Budějovicích, odkud byl převelen znovu k VŠV, tentokrát jako její pedagog. Již 19. dubna 1948 byl odeslán na zvláštní dovolenou. V září 1948 se mu podařilo odejít do exilu a až do roku 1956 znovu sloužil u RAF. Později žil v Kanadě. Viz kol. autorů: *Vojenské osobnosti československého odboje 1939-1945*. VHÚ Praha - VHÚ Bratislava - Ministerstvo obrany ČR, Praha 2005, s. 283.

18 VÚA - VHA Praha, SKL, Václav Martínek, nar. 1903.

19 Oldřich Selichar, nar. 20. listopadu 1908 v Třebeši, zemřel v roce 1992, pohřben je v Hradci Králové. V letech 1936-1939 velel ve Španělsku protitankové baterii. Následně byl umístěn do francouzského internačního tábora v Gurs. V polovině prosince 1939 jej prezentova-

tu, který po příjezdu do Velké Británie sloužil u pozemního personálu a válku zakončil v hodnosti svobodníka. *Toto chování a výroky pplk. Martínka Václava dávají možnost demoralizovat i a rozvracetí své vojenské okolí a spadají plně pod sankce obsažené v rozkaze p[ana] náč[elníka] hl[avního] št[ábu] ze dne 19. 11. 1947 - Činy voj[enských] gážístů proti voj[enskému] kázeňskému a trestnímu řádu - nařízení,*²⁰ stojí v trestním oznámení. Citované nařízení mělo zabránit stále otevřenější kritice československé „socializující demokracie“, jak se dobově označovalo státní zřízení třetí republiky, jež se šířila mezi vojáky z povolání. Přípis OBZ zároveň obsahoval okamžité zproštění služby a zahájení řízení o přeložení do výslužby. Velitel letectva div. gen. Alois Vicherek²¹ již následujícího dne, tedy 26. února 1948, návrhu vyhověl a své rozhodnutí nechal dálnopisem odeslat do Českých Budějovic. Vykonáno však bylo teprve 28. února okolo poledního.

Martínek odešel do svého bytu ve Zborovské ulici č. 421, převlékl se do civilu a napsal dopisy na rozloučenou. Jak konstatovalo vyšetřování, v dopise adresovaném bratrovi do Domanína jako pohnutku svého činu jednoznačně označil vývoj posledních dní a perzekuci, které byl vystaven. Nazítrí, v neděli 29. února 1948, ráno odešel z domova a na hrázi litvínovického rybníka, na dohled od českobudějovického letiště, ukončil svůj život vlastní služební pistolí. Stal se tak zřejmě první obětí komunistického režimu z řad bývalých západních vojáků. Jeho životní příběh je dnes prakticky neznámý. pd

Protokol o prvním ohledání mrtvoly pplk. let. Václava Martínka z 29. února 1948

Foto: VÚA - VHA Praha, SKL

li u čs. zahraniční armády v Agde. Po pádu Francie se zapojil do francouzského odboje. Později se mu podařilo dostat do Velké Británie, kde pak sloužil jako příslušník pozemního personálu u 312. čs. peruti RAF. Viz také <http://www.vets.cz/vpm/mista/obec/1381-novy-hradec-kralove/?vp-page=2&do=vp-showPage> (citováno k 20. 9. 2016).

20 VÚA - VHA Praha, SKL, Václav Martínek, nar. 1903.

21 Ing. Alois Vicherek, nar. 20. června 1892 v Petřvaldu, zemřel 16. června 1956 v Praze. Za 1. světové války důstojník čs. legii v Rusku. Po válce voják čs. armády z povolání (od 1. 1. 1937 v hodnosti brigádního generála), naposledy přednosta III. odboru MNO. Za války se zúčastnil zahraničního odboje na Západě, kde do poloviny června 1941 formálně zastával funkci přednosta III. odboru MNO a velitele letectva. Dále působil v Kanceláři prezidenta republiky v Londýně a ve funkci předsedy Československého červeného kříže. K 1. 5. 1945 byl jmenován velitelem čs. letectva na osvobozeném území. Ještě v květnu 1945 se znovu stal velitelem čs. letectva. Po únoru 1948 se dal plně do služeb nového režimu a podílel se na „očistě“ armády od západních letců. V březnu 1951 byl v hodnosti sborového generála penzionován. Viz kol. autorů: *Vojenské osobnosti československého odboje 1939-1945*, s. 319-320.